

Russische economische groei in 2015 is mogelijk

Jan Limbeek

In Rusland trekken veel commentatoren de vergelijking tussen 1999 en 2015. Zowel in 1998 als in 2014 verwachtten experts een jarenlange economische teruggang na de verarming en de depreciatie van de roebel. Maar in 1999 groeide de Russische economie in werkelijkheid met 6,4 procent. Kan zo'n onverwacht herstel in 2015 ook weer optreden?

In augustus 1998 belandde de roebel in een vrije val en werd een gedeeltelijke stop op het terugbetalen van overheidsschuld afgekondigd. Niemand was meer bereid de regering geld te lenen, terwijl de prijs van olie en gas zeer laag was. Toch begon de economie snel te groeien. De voornaamste redenen hiervoor waren imports substitutie door de goedkope roebel en een strak financieel beleid van de regering.

Net als in 1999 is Rusland nu afgesloten van buitenlandse financiering en grotendeels van investeringen. Bovendien kan de waardevermindering van de roebel de Russische producenten stimuleren.

Uiteraard zijn er ook grote verschillen met 1999. Aan de positieve kant beschikte de Centrale Bank van Rusland (RCB) op 1 april 2015 over 356 miljard dollar aan goud en valutareserves versus minder dan tien miljard dollar begin 1999.¹ De eerste drie maanden van 2015 zijn de reserves geslonken met 29 miljard dollar ter verzachting van de crisis. Deze mogelijkheid hadden de Russen niet in 1999. En de productie kan ook gestimuleerd worden door de Russische importstop op voedselproducten uit het Westen

Een belangrijk negatief verschil met 1999 is dat Rusland nu weinig overtollige productiecapaciteit heeft. Na de enorme recessie van de jaren negentig stonden veel machines en arbeiders werkloos langs de kant. Aan de oplopende binnenlandse vraag konden producenten dus met gemak voldoen. In 2015 daarentegen zou een grote productie-uitbreiding alleen mogelijk zijn als de huidige capaciteit vergroot of beter benut wordt. Daar zijn investeringen voor nodig, die met een rentestand van 14 procent snel te duur zijn. Daarnaast kost het tijd om de productiecapaciteit met investeringen uit te breiden.

Uitbreiding van de voedselproductie is niet alleen afhankelijk van investeringen, maar ook van de weersomstandigheden. Wat dit betreft had Rusland geluk in 2014, want het weer en dus de oogst dat jaar waren goed. Zal dit in 2015 weer het geval zijn? De voortekenen omtrent het ingezaaide areaal en de overlevende wintergewassen zijn gunstig, maar verder valt er niets over te zeggen. Er kan nog van alles gebeuren voor de oogst wordt binnengehaald.

¹ De econoom Anders Åslund denkt dat de echte Russische reserves op 1 april 2015 97 miljard dollar lager zijn: 259 miljard dollar. Hij vindt een deel van de reserves namelijk niet liquide genoeg, hoewel Rusland de reserves berekent op basis van internationale maatstaven.

Tot nu toe is het economisch resultaat gemengd. Het grootste deel van 2014 waren er sancties en taande het (internationale) vertrouwen in Rusland zienderogen. In de tweede helft van 2014 stortten de olieprijs en de roebel in. Toch groeide de economie met 0,6 procent. Dit was 0,4 procentpunt boven de verwachting van het IMF voor 2014, uitgesproken in oktober 2014. Een groei van 0,6 procent is natuurlijk weinig, maar niet veel minder dan de 1,3 procent groei van 2013. Na 2013 leek de kans op verdere economische groeivertraging reëel, gezien het gebrek aan hervormingen, de groeiende corruptie en een jarenlange lichtelijk nominaal dalende olieprijs.

Volgens voorlopige officiële gegevens kromp de economie in het eerste kwartaal van 2015 met 2,2 procent. Een behoorlijke krimp, maar net de helft van wat verwacht werd voor geheel 2015. Onafhankelijke instituties taxeerden de krimp van de Russische economie in 2015 op ruim vier procent. Ruslandexpert en econoom Åslund vond een krimp van acht à tien procent waarschijnlijk.

Op het eerste gezicht vond er een grote krimpversnelling plaats in maart 2015 ten opzichte van maart 2014: min 3,4 procent, terwijl de krimp in februari 2015 1,2 procent bedroeg. Maar deze cijfers zijn minder slecht dan eerder werd verwacht en vele onderliggende trends worden steeds beter.

Economische indicatoren (zie tabel 1), de waardeinstijging van de roebel, meevallende inflatie, een iets opklauterende olieprijs (zie [Recordstijging van de roebel](#)) en stijgende beurskoersen geven reden voor optimisme. Het Ministerie van Economie heeft de groei prognose verbeterd naar min 2,8 procent in 2015. Het Ministerie van Economie rekent met een olieprijs van slechts 50 dollar per vat. Eind april was die 63 dollar per vat, het hoogste niveau van het jaar. Een hogere olieprijs leidt, in gelijkblijvende overige omstandigheden, tot een lagere krimp. In hetzelfde scenario ziet het Ministerie van Economie in 2016 een groei van 2,3 procent bij een olieprijs van 60 dollar per vat. In de jaren daarna loopt de groei op naar 2,5 procent.

Tabel 1 Economische indicatoren van maart en het 1e kwartaal van 2015 (% verandering)

	mrt.15 tov		1e kwart.15 tov
	mrt.14	feb.15	1e kwart.14
Productie goederen en diensten van 5 basissectoren	-2,8	12,1	-2,3
Industriële productie	-0,6	10,7	-0,4
Landbouw productie	4,2	42,6	3,5
Bouw	-6,7	33,4	-4,7
Vrachtvervoer	0,5	11,0	-1,7
over het spoor	0,6	14,4	0,2
Communicatie	-1,5	-1,6	1,5
Omzet detailhandel	-8,7	6,8	-6,7
Omvang betaalde diensten voor bevolking	-2,0	2,2	-0,8
Omvang internationale handel¹	-26,1	11,9	-30,1
waarvan:			
goederenexport	-19,9	6,0	-25,4
goederenimport	-35,4	24,9	-37,9
Kapitaalinvesteringen	-5,3	16,3	-6,0

	mrt.15 tov		1e kwart.15 tov
	mrt.14	feb.15	1e kwart.14
Consumentenprijzen (inflatie)	16,9	1,2	16,2
Industriële producentenprijzen	13,0	5,5	9,8
Reëel besteedbare inkomens	-1,8	-3,8	-1,4
Maandloon per werknemer			
nominaal ²	6,1	6,0	6,5
reëel	-9,3	4,7	-8,3
Werkloosheid³	8,7	2,1	2,6

1. Alle handelsgegevens zijn van februari of de periode januari-februari op jaarbasis. De omvang in de 1e 2 maanden van 2015 was 84,7 miljard \$, waarvan de export en import resp. 56,7 en 28,0 miljard \$.
 2. Het gemiddelde maandloon bedraagt naar schatting 33.205 roebel.
 3. Er waren in maart 4,5 miljoen werklozen, 5,9% van de beroepsbevolking (76,1 miljoen).
- Bron: Russisch staatsdienst voor de statistiek Rosstat, 29 april 2015 (gks.ru)

Volgens het Staatsbureau voor de Statistiek Rosstat daalden de kapitaalinvesteringen met 6,0 procent in het eerste kwartaal van 2015 ten opzichte van het eerste kwartaal van 2014, maar in maart ten opzichte van februari stegen ze met 16,3 procent. De industriële productie daalde in het eerste kwartaal van 2015 met 0,4 procent, maar ten opzichte van een maand eerder steeg ze met 10,7 procent (rekening houdend met seizoensfactoren resteert er 0,4 procent groei). De landbouwproductie steeg met 3,5 procent, maar in maart vergeleken met februari met 42,6 procent. Het reële loon daalde met 8,3 procent, maar steeg in maart ten opzichte van februari met 4,7 procent. Natuurlijk kan dit alles best een kortstondige verbetering zijn, maar het verschil is wel significant, en in februari 2015 waren de cijfers ook beter dan in januari 2015. De dalende trend lijkt gestopt.

In 2014 stond de rente, zoals vastgesteld door de RCB, op het laagste punt op 5,5 procent. Daarna begon een stijging van 11,5 procentpunten om de inflatie en de depreciatie van de roebel te beperken. Op 16 december steeg de rente van 10,5 procent naar 17 procent. In 2015 daalde de rente weer. Eerst op 2 februari met twee procentpunten naar 15 procent, vervolgens op 13 maart naar 14 procent en op 30 april naar 12,5 procent. Een van de redenen voor de laatste renteverlaging is dat de RCB de appreciatie van de roebel snel wil beperken.

Een hernieuwde daling van de olieprijs en/of een oploeiende oorlog in Oekraïne kan het recente economisch herstel geheel of gedeeltelijk stoppen. Maar andersom zal de Russische economie van een gestaag stijgende olieprijs en een wapenstilstand in Oekraïne verder profiteren.

Niettemin zal economische groei over geheel 2015, als die al zal optreden, erg bescheiden zijn. De laatste maanden van 2015 kan wel een duidelijke groei te zien geven, als de huidige trends voortgaan. Een spectaculair herstel zoals in 1999 optrad, is onwaarschijnlijk, maar de Russische economie staat er in het algemeen beter voor dan men denkt.

[Terug naar 'Achtergrond'](#)